

A Győri Királyi Jogakadémia visszaállításának dokumentumai és Lipovniczky István megnyitóbeszéde

1867. évi június hó 30-án kelt, 675. számú vallás és közoktatási miniszter hivatalos hirdetménye a jogakadémia visszaállításáról:

1867. évi június hó 30-án kelt hivatalos hirdetmény a győri jogakadémia visszaállítása iránt

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi május hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározása szerint a győri magyar kir. jogakadémiát legkegyelmesebben visszaállította olyképpen, hogy a következő, tudniillik 1867/1868-iki tanévben az akadémia első tanfolyama, a következő két tanév folytában pedig a másod- és harmadévi tanfolyam leszen megnyitandó. A vallás- és közoktatási magyar kir. ministerium figyelemmel a hazai tudomány fejlődése és a jogi pályára készülő dunántúli ifjúság érdekei és szükségeire, gondoskodni fog a rendes jogi tanfolyamnak a fentebb említett módon való egymásutáni szervezéséről, s hogy az első évi tanfolyam már a jövő tanévben megkezdethessék, a vallás- és közoktatás m. kir. ministerium a győri magyar kir. jogakadémiánál egyenlőre betöltendő három tanszékre, tudniillik

- 1, egy tanszékre, mellyel a jog-encyclopaedia, az összes eszjogtan, az állam- és nemzetközi és a magyar büntetőjog;*
- 2, egy tanszékre, mellyel a római és egyházjog; és*
- 3, egy tanszékre, mellyel a magyar állam- és jogtörténet, a magyar közjog, a magyar magánjog és eljárás rendes előadásának kötelezettsége van egybekapcsolva - a pályázatot ezennel kihirdeti.*

Rendes tanárok számára az állomások mindegyikével 1.050 forintnyi rendes évi fizetés és a magasabb fizetésbe való előlépési jog, rendkívüli tanárok számára pedig 900 forintnyi évi fizetés azonkívül mindkét kategóriabeli tanár számára a szabályos táppénz-illetmény élvezete van egybekötve.

A folyamodni kívánók, koruk, vallásuk, végzett tanulmányaik, netáni eddigi szolgálataik és jogtudori fokozatukon kívül, tudományos szakképzettségüket:

- a, nyilvános jogi tanintézetnél folytatott valóságos tanítás, vagy*
- b, írott tudományos munkáik, vagy*
- c, egyetemi magántanári, az illető tanszék legalább egy tantárgyából való képesítésük (habilitációjuk) által tartoznak kimutatni.*

A magántanári képesítéshez szükségeltetik, hogy a jelölt, jogtudori oklevele, életpályája rövid rajza és az előadások előrajzának a jogi és államtudományi egyetemi kar dékánságánál történt bemutatása után:

a, az általa kidolgozott nyomtatott vagy írott szakbeli értekezést vagy nagyobb munkát mutasson be;

b, a nevezett kar előtt tudományos értekezletet (colloquiumot) a benyújtott munka tartalma felett, és

c, e kar által kijelölt szakbeli tárgy felett próbaelőadást és pedig kellő sikerrel tartott légyen.

A körülírt kellékekkel ellátott folyamodványok folyó évi szeptember hó elsejéig a vallás- és közoktatási m. kir. ministerhez felterjesztendők.

Budán, 1867. június 30-án

a vallás és közoktatásügyi

m. kir. ministeriumtól

Jegyzet: Pótlólag közzétetett, hogy a pályázati hirdetés harmadik pontjában említett és betöltendő tanszék csak a magyar állam- és jogtörténet, a magyar állam- és igazgatási jogra, vagy közjogra terjed ki, később fogván csak a magyar magánjog és eljárásra nézve intézkedés történni. A folyamodványok tehát csak is figyelemmel a magyar állam- és igazgatási jogra, vagy közjogra felterjesztendők.

A hivatalos értesítés nagy örömet keltett a városban. Az 1867. július 8-i városi közgyűlésen küldöttséget küldtek Simor János prímáshoz és br. Eötvös József miniszterhez a hálás köszönet személyes kifejezésére. Részlet az 1867. július 8-iki közgyűlési jegyzőkönyvből:

Tárgy érdeme:

A magyar vallás- és közoktatási miniszter úr ő nagyméltósága f. é. június hó 30-án 675. sz. a. kelt rendeletével értesíti a város közönségét ő cs. és apostoli királyi felségének f. é. május 12-én kelt legfelsőbb elhatározásáról, mellyel a győri kir. jogakadémiának visszaállítását kegyesen elrendelni és ezen tanintézetnek tanfolyamonként három év alatt leendő újabbi életbeléptetését elhatározni méltóztatott; felhívja a hivatkozott rendeletben egyszersmind a város közönségét, hogy a szóban tanintézetre felajánlott helyiségek átalakítását eszközöltesse és a tervet betekintés végett felterjessze.

Végzés:

Ő császári és apostoli királyi Felségének a fentebbi rendelet által a város közönségének közölt, a győri kir. jogakadémia visszaállítása érdemében kelt legmagasabb elhatározását mint is a kormány és közművelődés, nem különben a város szellemi és anyagi jóllétének előmozdítása érdekében tett nagy horderejű kegyelmes intézkedését, a város közgyűlése, az intézkedés által és a szomszéd megyék egyik legfőbb óhajának teljesedésbe menetelét látva, lelkesült örömmel üdvözlí és hálás köszönettel veszi.

A közgyűlés által kijelölt küldöttséget 1867. július 16-án fogadta Simor János Esztergomban. A tisztelgő látogatáson Winterl Antal győri kanonok-plébános és Kozma Imre Győr város polgármestere szónokolt. A küldöttség tiszteletére

adott ebéden pedig Balogh Kornél udvari tanácsos, Győr városi törvényhatósági bizottsági tagja és Kautz Gusztáv Győr város főjegyzője fejezte ki háláját a bíboros-érseknek.

A küldöttség Esztergomból Budapestre utazott és dr. Kautz Gyula országgyűlési képviselő vezetésével br. Eötvös József miniszterhez mentek látogatásra 1867. július 18-án. Kautz Gyula szónoklatában kifejezte a város köszönetét. A miniszter válaszában kiemelte, nagy öröme szolgált, hogy segíthetett Győr város igazságos és méltányos kérelme teljesülésében. A miniszter búcsúzáskor a város szeretetébe ajánlotta a jogakadémiát.

1867. augusztus 2-ikán Kárffy Titusz, a vallás és közoktatási miniszter elnöki titkára megszemlélte és célszerűnek találta a tanterem nagyságát és az épület fekvését. Győr város gazdasági és nevelésügyi választmánya 1867. augusztus 7-én szemlélte meg a régi megyeházát, ahol az akadémiát el kellett helyezni. Megállapodtak, hogy az akadémiának egyelőre csak az első tanfolyama nyílik meg a soron következő tanévben. Az idő előrehaladt volta miatt az épület első emeletén csak egy tantermet készítettek elő az akadémia számára.

Kárffy Titusz személyesen kötődött Győr városához és valószínűleg örömmel teljesítette feladatát, mert amint életrajzából is kitűnik, Győrben élt gyermekkorában és a jogelőd intézmény, a győri Kir. Kerületi Akadémia hallgatója is volt. Rövid életrajzát az alábbiakban közlöm:

Kárffy (1845-ig Karpfi) Titusz

Született: Körmöcbánya, 1825. március 21.

Meghalt: Budapest, 1895. március 26.

Felesége: Lenhossék Lujza.

Atyja a körmöcbányai sóhivatal főtitisztviselője. Három éves korában elvesztette atyját; azután anyjával és testvéreivel átköltözött Győrbe. Győrben végezte a gimnáziumot, majd 1836-1837-ig elsőéves, 1837-1838-ig másodéves bölcselhallgató, majd joghallgató a győri Kir. Kerületi Akadémián, majd a Pesti Kir. Egyetemet végezte el. Pesten ügyvédi oklevelet szerzett. Az 1840-es évek elején a helytartótanács gyakornokul alkalmazta, 1848-ban Eötvös miniszter külföldi tanulmányútra küldte, ahonnan visszatérve a magyar hadügyminisztérium fogalmazójává nevezték ki. Lenhossék Lujzát 1849. április 28-án nőül vette. 1850-ben a Tisza-szabályozási központi bizottság, 1862-ben az újra feléledt Magyar Kir. Helytartótanács, 1867-ben a kultuszminisztérium elnöki titkára, 1868-ban osztálytanácsosa, 1885-ben miniszteri tanácsosa lett. A Győri Kir. Jogakadémia megnyitáskor a megnyitón szónokló Lipovniczky miniszteri tanácsossal együtt képviselte a vallás- és közoktatásügyi minisztert. Ekkor a minisztériumi elnöki fogalmazó tisztséget is betöltötte. 1891. április 27-én nyugalmába ment.

Zalka János, az új megyéspüspök is szíven viselte a felső tanintézet sorsát. Az akadémiai tanterem elkészültéhez ezer forintot adott a városi hatóságnak. Győr város polgármesterének a következő levelet írta a győri megyésfőpásztor:

Tekintetes Polgármester Úr!

Ő császári apostoli királyi felsége legkegyelmesebb Urunk Királyunk születésnapja alkalmából, az a Felséges Urunk legmagasabb s legkegyesebb elhatározása következtében nemsokára megnyitandó győri jogakadémia helyiségeinek minél célszerűbb elhelyezésére, van szerencsém egyeztetet /1000/ forintot azon megkereséséből áttenni Tekintetes Polgármester Úrhoz miszerint ez összeget az érintett épületekkel foglalkozó bizottmányhoz átszámaztatni szíveskedjék. Többiben minden tisztelettel maradtam Győrött 1867-iki augusztus hó 18-án

*Zalka János
győri püspök*

Szeptember közepére elkészült a tanterem. 1867. szeptember 16-án történt meg az első három tanár a kinevezése. Ők a következők voltak: Hajnik Imre dr. egyúttal helyettes igazgató, Kautz Gusztáv és Milbek Károly. Dr. Kautz Gusztávot, Győr város főjegyzőjét, a későbbi igazgatót, helyettes tanárnak nevezte ki Eötvös József miniszter a Győri Kir. Jogakadémiára 1867. szeptember 16-án:

Ő császári és apostoli királyi Felségének f. évi május 13-án kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben visszaállított győri kir. jogakadémiánál betöltendő egyik tanszéken Dr. Kautz Gusztáv Győr szab. kir. város főjegyzőjét helyettes rendes tanárnak kinevezvén, erről a város közönségét oly felszólítással tudósítom, s aszerint az ide szánt kinevezési rendelvényt és folyamodványa nevezetnek azonnal kézbesíteni szíveskedjék, megjegyzem egyszersmind, hogy megengedhetőnek találtam, miszerint jelenlegi hivatalos állomásával összekötött teendőit amennyiben az által tanári kötelességeinek teljesítésében nem akadályozva további intézkedésig végezhesse.

Budán, 1867. évi szeptember hó 16-án

Báró Eötvös József

Az akadémia megnyitására a miniszternek is szándékában volt eljőnnie, de 1867. szeptember 27-iki 936. sz. leiratában értesítette az akadémia igazgatóját és Győr város közönségét, hogy az országgyűlés megnyitása és a tanügy újjászervezése körüli teendői miatt maga helyett miniszteri biztosul Lipovniczky István püspököt, miniszteri tanácsost küldi Győrbe. Lipovniczky, aki személyesen nyitotta meg az akadémiát, Kárfyhoz hasonlóan a győri Kir. Kerületi Akadémián volt joghallgató. Rövid életrajzát az alábbiakban közlöm:

Lipovniczky István, lipovnoki

Született: Aranyos-Marót, 1814. augusztus 15.

Meghalt: Nagyvárad, 1885. augusztus 12.

Szülők: Lipovniczky István, Szabadhegyi Nepomuczena

Iskoláit Komáromban kezdte, a győri Kir. Kerületi Akadémián a jogi fakultá-

son folytatta. Később felvették az esztergomi főegyházmegyébe kispapnak, a teológiát Nagyszombatban végezte. 1837. augusztus 21-én szentelték fel és Udvardon lett káplán. 1841-ben Esztergomban érseki helyettes levéltárnok. 1844-ben primási archivarius és könyvtárnok. 1846-ban helyettes alesperes Komáromban, 1847-ben szentbenedeki címzetes apáttá nevezték ki. 1852. augusztus 15-én a pozsonyi haditörvényszék halálra ítélte, de az ítélet várfogságra változtatott. Aradon 1853-ig raboskodott. Főbenjáró bűnül azt rótták fel neki, hogy 1849. júniusban a keresztes háborúra buzdította a népet. Kiszabadulása után Esztergomba internálták, ahol 1853-tól egy ideig könyvtárnok. 1856-ban esztergomi apát. 1860. március 4-én az érsekújvári plébániát kapta meg. 1861. február 11-től esztergomi kanonok, 1863-ban székesegyházi plébános. 1865. április 24-től a kir. tábla főpapjává nevezték ki. 1866. december 20-tól a Kir. Helytartótanácsnál tanácsos, 1867-ben közoktatási referens. 1867. október 3-án miniszteri tanácsosként személyesen nyitotta meg a Győri Kir. Jogakadémiát. 1868. augusztus 26-án a felség nagyváradi püspökké nevezte ki.

Eötvös József m. kir. vallás- és közoktatási miniszternek 1867. szeptember 27. 936. elnöki szám alatt kelt leirata a Győri Kir. Jogakadémia igazgatójához dr. Hajnik Imréhez:

„Miután a visszaállított győri m. kir. jogakadémia első tanfolyamára a tanárok kinevezettek, azon állapotba jutott a tanintézetünk, hogy folyó évi október 3-án megnyitható és abban a rendszeres oktatás megkezdhető leszen.

Felette sajnálom, hogy az országgyűlésnek legközelebbi megnyitása és a tanügy újjászervezése körüli nagy lefoglaltságom a legjobb akart mellett sem engedik, hogy kívánságom szerint a hazai tanintézet megnyitási ünnepélyén személyesen lehessen jelen, s hogy kénytelen vagyok későbbre halasztani látogatásomat az akadémiánál, mely arra van hivatva, hogy hazánk egyik legnagyobb fontosságú érdekének ifjúságát a magasabb szaktudomány körébe alaposan bevezesse, azok közt a valódi művelődés és értelmiség áldását terjessze, és így hazánk felvirágzásának legnélkülözhetetlenebb alapját megvesse.

Midőn tekintetes Uraságot arról tudósítom, hogy a győri kir. jogakadémia megnyitásával Lipovniczky János miniszteri tanácsos és püspök úr óméltóságát bízom meg, elvárom, hogy a tanárok meg fogják tenni szép és nagy fontosságú hivatásuk öntudatában mindent, mi tőlük a közönség velem együtt reményel.

Kelt Budán

Br. Eötvös József

1867. szeptember 27.

A jogakadémiai helyiségek tárgyában is határozatot hoztak a győri közgyűlésen és egyben a gazdasági választmány egy új építési tervet kért, mert úgy határoztak, hogy egyelőre csak átalakítás lesz az odaítélt megyeháza épületén. A Győri Kir. Jogakadémia ünnepélyes megnyitása

A jogakadémia megnyitását Lipovniczky István tanácsos fogja végezni - erről tudósít a közgyűlési jegyzőkönyv és a megnyitás rendezését egy bizottság feladata lett irányítani, akiket az 1867. szeptember 20-iki közgyűlés bízott meg a teendők ellátásával. A bizottság tagjai: Balogh Kornél elnök, gróf Zichy Ottó, Schiebringer Emil és Liszkay József. Mellettük segédkezett Kautz Gusztáv főjegyző és Szücs Lajos püspöktárnok.

1867. október 2-án érkezett Győrbe Lipovniczky István miniszteri tanácsos és Hollán Győző vallás- és közoktatásügyi minisztériumi elnöki fogalmazó. A győri püspökvárban szálltak meg az ünnepség előestéjén.

A jogakadémia megnyitásának ünnepsége 1867. október 3-án a győri bencés templomban kezdődött. Fényes papi segédlettel Zalka János győri megyés püspök úr mondott szentmisét. A templomban nagyszámú hallgatóság mellett jelen volt a királyi biztos úr, a káptalan úr, a pannonhalmi főapát úr, a csornai prépost úr. A megyei tisztikar élén a főispánnal, a császári és királyi 19. sz. gyalogezred tisztikara, a városi tisztikar és Győr város képviselőtestülete, a főgimnáziumi tanári kar és az új akadémia tanári kara, a céhek zászlókkal, számos Győr városi és vidékbeli polgár; az oratóriumban pedig díszes hölgykoszorú foglalt helyet. A szentmise után az összes hallgató az akadémiai épület nagy termébe vonult, ahova csakhamar a királyi biztos úr is megérkezett, aki a megnyitó beszédet mondta.

Lipovniczky István ünnepi megnyitóbeszéde

Lipovniczky István magyar királyi vallás és közoktatási miniszteri tanácsos és püspök úrnak, a Győri Királyi Jogakadémiának ünnepélyes megnyitása alkalmával mondott beszéde:

Méltóságos megyéspüspök úr!

Nagytekintetű gyülekezet!

A koronás király iránti rendületlen hűség és a honfiúi örömmek egyaránt magasult érzelmével nyílnak meg ajkaim ezen ünnepélyes alkalommal, mely Győr városát jogakadémiával gazdagítja, engem pedig azon ritka szerencsében részesít, hogy a fejedelmi kegy ezen épp oly' magasztos, mint áldásos nyilvánulásánál a magyar kormánynak küldöttje és képviselője lehetek a cultus és közoktatási miniszter úrnak, azon köztiszteletű férfiúnak, aki megújult alkotmányos életünk hajnalán, működésének első áldozatját a győri jog-akadémia visszaállítással mutatá be a tudomány és a haza oltárán, és kit egyedül legyőzhetetlenül parancsoló körülmények tartanak vissza azon váagnak teljesítésétől, mely szerint maga jelenlétével óhajtá emelni az örömnapot, melyet tudományokért lángoló nemes szívének őszinte törekvése az első rangú tényezők sorában segített a tisztelt városnak kívívni, megszerezni.

Ezen fényes küldetésnek annyival inkább örvendek, mivel ekképp a szerencse kínálkozik személyes tiszteletem adóját is leróni e tisztelt város emelkedett lelkű polgárainak, kik a magasb műveltség terén nem versenyeznek kevésbé a babért hazának többi várossal fölött kiérdemelni, mint az ipar és szorgalom-

nak verítékokkal áztatott mezején saját és kedves hazánk jóllétét, fölvirágzását nemes törekvéssel elősegíteni, és kik ezért méltók is arra, hogy a szorgalom és az emelkedés tanyáján legszivesebben kéjtelgő műzsák is ajándékaik teljével üssék föl székhelyöket kedvelt körükben.

Midőn e reám nézve igen hízelgő tisztemben eljárni óhajtok, nem lehet feladatom a legfőbb kegyelemmel visszaállított jogakadémia történelmét egész kiterjedésében ecsetelni, bár méltó tárgya lenne a legtüzesebb értekezésnek, akár a közreműködő személyek nagyságát, akár a viszontagságok korrajzát, akár az áldozatok halmazát vennők figyelembe, melynek létezésének, működésének elröppent idejét, mint szintannyi örvendetes vagy bánatos emlékkövek jelölik. A hála azonban és elismerés, mely lovagias nemzetünknek az ősök iránti egyik kiváló jellege követeli, hogy önök lelki szemei előtt föllebbentsem a múltnak leplezetét, fölidézzem árnyait azon dicsőknek, kik a jogakadémia alapítása, fölvirágoztatása által első rendű jötevői lőnek, különösen e városnak és az egész vidéknek; és fölemlítsem a nagylelkűeket, kik jobb reményt keltő napjainkban amazoknak sorát aligha kevesebb dicsőséggel kiegészítik, bezárják.

Első helyen említendő Dallos Miklós győri püspök, aki e tanintézetet az általa 1625-ben meghívott Jézus Társaságiak tanügyi vezérletére bízván, annak nemcsak 12.000 forintot adományozott, hanem számára dicső emlékü III. Ferdinánd császár- és királytól a lébényi és veszprémvölgyi apátság javait is megszerzé.

Ezen alapítványokat kis-sennyei Sennyei István és Draskovich György szintén győri püspökök 23.000 forinttal nagylelkűen gyarapították.

Ide járul az adományaiban fejedelmi bőkezűséget gyakorló Széchenyi György győri püspök, ki e célra 50.000 forinttal és Gorup Ferenc novii püspök s győri kanonok, ki e tanintézetet jószágokkal gazdagította.

Ezenkívül említendő még Eszterházy Ferenc gróf és neje Thököly Kata, kik e célra nevezetes jószág-részeket adományoztak. A tanodai épületet Széchenyi Pál győri nagyprépost építtette, melyre a második emelet Zichy Ferenc gróf győri püspök költségén magasítottatott. A zárda épületet a már említett Széchenyi György, a győri kanonokoknak 11.449 forintnyi adományával gyámolította, nagyszerű költséggel emeltette, az azzal kapcsolatban lévő díszes egyház pedig Acsády Ádám győri kanonok, utóbb veszprémi püspök költségén fejeztetett be. Az ekképp alapított és hazánk tudományos intézetei közt tekintve az abban dícsérőleg működött nagy szellemi erővel épp úgy, mint a kivívott sikert, kitűnő akadémia a tudományok pályáján áldásosan működött egész 1849-50-ig, amidőn a bölcsészeti és a jogi tanfolyam is meg lőn szüntetve. Ne fűrkésszük a csapás sejtelmes vagy tán igenis ismert okait, úgy látszik az isteni gondviselés kezében ez is egyike akart lenni azon, habár a halandók előtt sokszor nem igen kedves próbáltatásoknak, melyek közegül szolgálnak nagy jellemek feltűnésére, a nemes szívek annál edzettebb, kitartóbb működésének nyilvánulására.

E mostoha körülmények közt, mint magyar fajunk, mondani szokta, Isten jó kedvében Győr egyházmegyének főpásztorul oly férfiút ajándékozott, ki nagyszellemi ereje, és kimeríthetetlen bőkezűségének monumentális emlékeinél fogva soha meg nem alázható büszkesége marad a magas műveltégnek épp úgy, mint

a tevékeny keresztény szeretetnek, és ki, mint ez ügybeni erélyes felterjesztéséből kitűnik, mindjárt a főpásztori kormány átvétele után, a tudományos haladás ezen megszüntetett palaestrájának visszaállításával kezdett foglalkozni.

Ugyanis, így szól a legalázatosabb felterjesztésben a megyének feledhetetlen főpásztora, most már hercegprímások székének díszé „mióta püspöki székvárosom szellemi előrehaladását éber szemekkel figyelve észlelem, napról-napra mindinkább mélyen érzem szükségét oly magasabb tudományos tanintézetek, mely ugyan nagynevű elődeim példátlan és eléggé soha nem magasztalható bőkezűségéből egykor e város keblében a közművelődés és értelmi felvilágosodás jótékony sugarait országszerte áldásthozólag szétárasztá, de melyet a város, a tudományoknak hajdan dicső székhelye, már majd két évtizeden át sajnosan nélkülözni kénytelen”.

A főpásztori alázatos kérelem visszhangra találván a fejedelem atyai keblében, és ez támogattatván a fennkölt lelkű oktatásügyi miniszter úrnak, fajunkat a művelt nemzetek tudományos színvonalára emelni óhajtó hazafias törekvése által, folyó évi május hó 12-én kelt legmagasb királyi leiratával a fájdalomosan nélkülözött intézetet visszaállítani kegyeskedett.

A királyi kegyelem hálaára felhívó ezen ténye íme egész nagyságában áll önök előtt tisztelt gyűlekezet, melynek messze kiható mérvvel növekvő gyűrűzetben mutatkoznak, ha a fejedelmi nagylelkűség e lekötelező zálogát akár tudományos, akár társadalmi szempontból mérlegeljük.

A szellemnek élete a tudományokban, az összes műveltség fejlesztésében rejlik; ez eleme, melyben föntségének culmisatióját éri el, és visszatükrözi az isteni képet, hasonlatosságot melyre teremtetett. Ha hitbéli tekintetben kiaknázhatatlan mélységű és egyháznak e szép mondata: „nihil enim nasci profuit, nisi redimi profuisset”, tudományos szempontból melléje állítható ez: mit ér embernek születni, ha szelleme, e szikrája az istenségnek, a tudatlanság sötétségéből nem válhatik meg.

Nagy Sándor népeket és országokat zúzó győzelmei közt sem pirult bevallani, hogy többel tartozik a bölcsészet atyjának, mint nemzőjének, Fülöpnek, mert ennek csak testi, de az igazi, mert szellemi életét amannak köszönheti, pedig ez teszi az embert a föld urává, nem az állati léttel.

Napjainkban az emberi szellem merész szárnycsattogással emelkedik a tudományok végtelen régióiba és tisztán óhajtván látni azt is, mi talán örökre fedve marad előtte, sas szemmel daczos merevséggel irányozza az összes tudás ragyogó napjára és létet befolyást csak azon nemzeteknek biztosít, melynek szárnyain hordoztatják magukat, és a műveltség fénycsomójának sugarait szellemi tűzfokukba felvenni, központosítani az értelem és kedély egész erejével, sőt erőlködéseivel is képesek, készek, elég elszántak.

Nemzetünk, mely hősies daliásságának, a harcmezőn létéért vívott küzdelmei mellett is megőrizte, sőt hatványozta a cultura összes ágai iránti fogékonyságát, képességét, s mely midőn hazájának oly sokszor vérben úszó földgörgöngyeiért elsorolhatatlan ellenséggel szemben küzdött, egyszersmind a civilizáció és műveltség szentélyét is megőrizte nemcsak saját, hanem Európa összes népeinek

számára, nem maradhat el az általa ekképp véráldozattal is megdicsőített ösvényen, hanem inkább, valamint a culturáért vívott harcokban zászlóját mindig dicsfény övezte, úgy a haladás küzdelemében is újabb babérokkal kell ezt ékesítenie, mi nemzetközi fényes állásának elkerülhetetlenül szükséges és ezért féltékenyen őrizendő tényezőjévé lő, ha kezeiből ki nem akarja csavartatni senki által el nem vitatható trophaeumait, ha nem akar létének hátrahagyott annyi óriási nyomai után, a haladás és műveltségnek magasra emelkedő hullámverése előtt mintegy megrettenve, más bátrabb népek által, melyeknek egyiránt erre nézve semmivel sincs több hivatásuk eltemettetni.

Ezt pedig életre termett vérünk nem akarja, nem akarhatja és azért örömmel kell üdvözölnie a művelődés és tudományosság szentélyeit, melyek előtte megnyílnak, s melynek szaporodásával tágasb mederben ömlik a szellem életvíz, mely az emberi nem szerencséjére minél bővebben élveztetik, annál nagyobb szomjat ébreszt és sürgeti a tantalusi ingerének hasztalan megkísérelt teljes kielégülését.

Bennök látjuk őseink szellemét, irányát; - bennök a viaskodást, mely sokszor a múlttal akart szakítani; - bennök a tusakodást, mely a jövőt, már megelőzőleg hatalmába akarta ejteni; - bennök a szent lelkesedést, mellyel a közügyet átkarolták; - a féltékenységet, mellyel véren szerzett szabadságuk kincseit minden megtámadás ellen törhetlen erővel körültánczolni igyekeztek, hogy teljes épségben szálljon szeretett unokáikra az örökség, melyet bölcsességök, kitartásuk, áldozatuk hozott vagyonuk és életük megállapított, visszaszerzett, megszilárdított.

És éppen a jogtudományok azok, melyek kedvelése népünk nemzeti jellegének egyik kiváló vonását képezi; aránylag sehol sincs annyi legista, mint nálunk, sehol a törvénytudás nagyobb mesterei, mint számra nézve eléggé csökkent vérünk férfiai közt.

Róma fórumán nem sürgött több jogász, mint areopagjainkban és a rostrumot nagyobb szónokok nem dicsőítették meg, mint a magyar jogtudósok törvényhozó vagy igazságszolgáltató magaslatainkat; ezenkívül pedig fajunknak egész történelme jogvédelemmel van tele, mely a jogérzetben legalább is egyenlő lévén a szervezeti államelméletet élő többi nemzetekkel, jogáért szenvedni, sőt meghalni is tudott, de jogárulást nem követett el soha.

Nemzetünk e jogi élete elválhatlanul egybeforrt létével, együtt áll vagy dől mindkettő, miért is törvénykönyve nemcsak történelmi emléke múltjának statusbölcsességének, hanem palladiuma is politikai létének, fönmaradásának. De messze vezetne a jogtudományok különféle nemeinek ilyenét felsorolása; gazdag raktár az, mely nem csak eszméket, hanem életelveket nyújt, annál becsesebbeket, minél inkább az emberi lét belsejéből vétetnék, és minél közvetlenebbül irányulnak a közös társadalmi élet összes viszonyaira, melyek szerintök alakulnak, vagy bizonyára szerintök intézendők, különben a népeknek államéleti céljok nemcsak kockázattal, hanem veszve is van. - A társadalomban nem létezhetik csak hatalom, a jog az, min a társadalom alapszik, emelkedik, és juthat lehető tökélyre.

Társadalmi szempontból tekintve a jogakadémia előnyeit, nehogy visszaéljek a tisztelet Gyülekezet türelmével, elég legyen felemlíteni mennyivel könnyítetik meg a tudományok csarnokához való jutás a város és vidéke minden tudomány után sóvárgó ifjú polgárára nézve, és így kiket a mostohább körülmények a távolabb eső intézeteknek tömérdek költséggel járó látogatásától különben eltiltanának, azoknak is módot nyújt az elme tudományos kiművelésére, és ekképp sok szép tehetség, mely különben parlagon hevert vagy eltemetett volna, megnyeretik a közügynek és támasza lehet e drága hazának, ki másképp alig hordhatott volna csak homokszemet is a haza oszlopai alapzatának megszilárdításához. A szülők is szívük kedves kincseit, gondosan nevelt sarjait könnyebben kísérhetik őrszemmel éppen a legsikamlósb években, melyek távolabb eső helyeken sokszor egész életre kiható szomorú következményeket szülnek, és a jó szülők megcsalódott szíve, az anyagi veszteségen kívül, egész megszakadtáig mint szomorú fűzgyászok magzatjoknak elkoczkázott szerencséje, boldogsága fölött.

Ezenkívül a város, mely keblében a tudományos intézetet bírja, nemcsak a műveltség nimbuszának, hanem az ipar- és szorgalom-cikkek kelendőségének is örvend, mi jótékony visszahatást gyakorol a város emelkedésére, felvirágzására. Ennyi előnyben, ennyi áldásban részesítve a legmagasabb fejedelmi kegy által, hálánk forró érzetében boruljunk le a királyi trón számolyánál, s mondjunk szívből fakadt hálát, köszönetet fölséges Urunknak, koronás királyunknak, ki megértve hívei könyörgését, királyi szívének egész hajlamával teljesítette hű alattvalóinak kérelmét, és a tudományos közművelődésen kívül atyai jóságának áldásait különösen e város fölött árasztotta el.

Érezzék ezt mélyen, győri tisztelt polgárok!

Viszonozzák a jótéteményt alattvalói hűséggel, áldozatkésszeggel az igazságot szerető, jogtisztelő fejedelem iránt: különösen pedig szívleljék meg, hogy a haza reményeit, a szülők legdrágább kincseit már most nagyobb számmal fogadják városunk falai közé: - távolítsanak, a haza szent évében kérem, távolítsanak el mindent, mi a hon reményeit, jövőjének zálogát képző e nemzedéknek anyagi, de főleg erkölcsi kárára lehetne; sok romlatlan szív fog itt dobogni, őrizték az örökösükre bízott drága kincset és azokat, kik önökhöz a földi, anyagi kincsek öszvegét hozzák, honfiúi erényekkel gazdagítva küldjék vissza övéikhez.

Engedje az Ég, hogy a kinevezett, és most általam tisztelt Hajnik Imre, Kautz Gusztáv és Milbek Károly urak személyében tisztelettel bemutatott tanári kar sikerdús szellemi tevékenysége által a hallgatóknak nemcsak elméjük gyarapodjék ismeretekben, hanem nemesedjék szívök is, különösen a jogérzet, jogtisztélet által és ezen forrásból fakadjon nálok a fejedelem, a koronás király iránti hódolat, hála, odaengedés tudván, hogy a legelső magyar ember a királyi kinek hatalma, dicsősége szintén jogokban, azok tiszteletében áll.

A hála és köszönet igaz gyöngyeiből illessenek Önök Uraim hercegprímásunk babérbjaira is, ki az egyházi méltóságnak hazánkban legfőbb polczát lelke nagyságával, nemességével még felülhaladja, s melynek e város annyi zálogát bírja, hogy lépten-nyomon annak emlékeivel találkozik: legyen neve áldott, mint áldott volt atyailag főpásztori működése, lángoló buzgalma!

Mély csorbát ejtenének Önök Uraim hálaérzelmükön, ha ezen ünnepélyes órában feledni tudnák közoktatási magyar királyi miniszter ő nagyméltóságának Ő Felségénél sikeres közbenjárását a jogakadémia visszaállításának ügyében; távolléte azon előnnyel kínálkozik, hogy szerénységét nem sértjük, ha érzelmeinknek hevesb kifejezést kölcsönözve fönnen hirdetjük eredményteljes eljárásának érdemét, és tiszteletkoszorúzza nevét nagylelkű közvetítéséért új dicsfénnyel környezetnek valljuk, és hálatelten unokáink szívében is eltörülhetetlenül véssük!

Legyen még szabad Méltóságodhoz fordulnom e szerencsés egyházmegyének legmélyebben tisztelt főpásztorához! Méltóságodnak nemes, a nevelés és oktatás pályáján edzett, a közjóért áldozatot nem kímélő emelkedett érzülete már eddig is tanúsított bőkezűsége kezességül szolgál, hogy e mai nap megnyitott tudományos intézet fölött atyai szemei örködni fognak, és e tekintetben is nagy elődjének pharosként világító példája nem annyira ösztönül, mint iránynyi szolgálánd. Püspökök, egyházi férfiak alapították, virágoztatták fel ezen intézetet, nem fogja megvonni Méltóságod kegyességét tőle, méltóztassák nagylelkűsége, áldásos érdekeltsege s már eddig is borostyánzott tevékenysége által halhatatlan elődjének nyomán megczáfolni azon nem ritkán fölmerülő vádul, mintha egyházunk a tudományos haladásnak nem volna barátja, ápolója - ezen intézet is ellenkezőt tanúsít.

Köszönetet mondva tisztelt Gyülekezet szíves türelméért, midőn a jogakadémiát megnyitottnak kijelentem, az ünnepélyes pillanatot megszentelő ősi magyar szokás szerint óhajtom:

Éljen a király! Éljen a haza! Viruljon a jogtudomány és annak győri akadémiaja!

A szünni nem akaró éljenzések között befejezett beszédet, az akadémia fiatal igazgatójának tudományos lelkesültséggel szerkesztett beszéde követte, amelynek befejeztével a közönség szétvitte a városban az örömhírt, mármint hogy a város tárt karokkal várja újra a tudmányszomjas fiatalokat.

Az ünnepély befejezését jelentette, hogy a győri megyéspüspök úr díszebédet rendezett a megnyitón résztvevő magas rangú vendégek számára.

A díszebéden felköszöntések hosszú sora következett. A megyéspüspök úr Őfelségére és az uralkodóházra mondott felköszöntője nyitotta meg a sort, ezt követte a hercegprímás úrra, a vallás- és közoktatási miniszter úrra, a győri megyéspüspökre, a jelenlévő királyi biztos úrra, a város közönségére, a tanári karra, a fennállott győri akadémia utolsó főigazgatójára, Deáky püspök úrra és Deák Ferencre mondott felköszöntések. Ez alkalomkor olvasta fel a királyi biztos úr a miniszter úr őnagyméltóságától beérkezett üdvözlő távsürgönyt. A távirta útján az üdvözlést rögtön viszonozták a győri ünneplők.